

ಜಗತ್ತು ಹುಟ್ಟಿದಾಗಿನಿಂದ ೧೫ ಆಗಸ್ಟ್ ೧೯೪೭ ರವರೆಗೆ ಯಾವದೇ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಯ. ಯಾವ ದೇಶವೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಯುದ್ಧ ಮಾಡದೆ, ರಕ್ತದ ಕಾವಲಿ ಹರಿಸದೆ, ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿಲ್ಲ. ನಿಶಸ್ತ್ರ ಪ್ರತಿಕಾರದಿಂದ, ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟದಿಂದ ಭಾರತವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದದ್ದು ಜಗತ್ತಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಅಘೂತಮೂರ್ತಿಯೆ. ಇಂಥ ಹೊಸ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯವರಿಗೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಬ್ರಿಟಿಶರ ಮಾನವೀಯತೆಗೂ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಸ್ವರಾಜ್ಯವು ಸುರಾಜ್ಯ ಹೇಗಾದೀತು ?

ಸಾ ತಂತ್ರ ವೀರರು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟದ್ದಾಯಿತು. ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದ್ದಾಯಿತು. ಅನೇಕರು ಪ್ರಾಣಕೊಟ್ಟಿದ್ದೂ ಆಯಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದದ್ದೂ ಆಯಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದು ಕಾಲುಶತಮಾನದ ಕಾಲ ಸಂದಿಹೋದದ್ದೂ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ವೀರರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿ ಸಾಧಿಸಿದ ನಮ್ಮ ಸ್ವರಾಜ್ಯವು ಸುರಾಜ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಯಾಣರಾಜ್ಯದ ಮಾತಂತೂ ದೂರೇ ಉಳಿಯಿತು ಮೊದಲು ಸ್ವರಾಜ್ಯ, ಬಳಿಕ ಸುರಾಜ್ಯ, ಕೊನೆಗೆ ಕಲ್ಯಾಣರಾಜ್ಯ. ಹೀಗೆ ಮೂರು ಮಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಏರಿದ ಮೇಲೆಯೇ ಸುಖ ಶಾಂತಿ. ಇದುವೇ ಮಾನವನ ಇಸಲೋಕದ ಆದರ್ಶ ಸಾಧನೆ. ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯವೆಂದರೆ ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗುವದು. ಪ್ರಗತಿಯಿಲ್ಲದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮವಾದವು ಮರುಳ ವೇದಾಂತವಾದರೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮವಿಲ್ಲದ ಭೌತಿಕ ಪ್ರಗತಿಯು ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರ, ಶುದ್ಧ ಬೂಟಾಟಿಕೆ. ಕುರುಡ ಕುಂಟರಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರವಿಲ್ಲದ ಹೊರ್ತು ಅವರಿಬ್ಬರ ದಾರಿ ಸಾಗಿದಂತೆ ಇದು ಅದೆ. ಕಲ್ಯಾಣರಾಜ್ಯವೆಂದರೆ ಬಿಜ್ಜಳನ ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯವಲ್ಲ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯ ರಾಜ್ಯವೂ ಅಲ್ಲ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೈತಿಕ, ಶೀಲ, ಚಾರಿತ್ರ್ಯದ ಪ್ರಗತಿಯೇ ಕಲ್ಯಾಣರಾಜ್ಯದ ಬುನಾದಿ. ಈ ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯವಾಗಲು ಮೊದಲು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಆಡಳಿತವುಳ್ಳ ರಾಜ್ಯ ಬೇಕು. ಅದು ಇದು ನಮಗೆ ದೊರಕಿ ಕಾಲು ಶತಮಾನವಾಯಿತು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಈ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಈ ಧೋರಣೆಯಿಂದ ಸಾಗಿದರೆ ನೂರು ವರುಷಗಳಾದರೂ ನಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಗತಿಯಾಗಲಾರದು, ಸುರಾಜ್ಯವಾಗಲಾರದು. ಎಲ್ಲಿಯೋ ನಾವು ತಪ್ಪಿ ದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದು ನಿಶ್ಚಿತ. ಕುರುಡನು ಹಗ್ಗ ಹೊಸದಂತೆ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿ ಯಾಗಬಾರದೆಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಅನಿಸಿದಾಗ ನಾವು ಎಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದರ ಸಿಂಹಾವಲೋಕನೆ ನಡೆದೀತು, ಮುಂದಿನ ದಾರಿಸಿಕ್ಕಿತು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ವಿಚಾರಮಂಥನ ನಡೆಯಬೇಕು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

ವೀರರೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಭಕ್ತರೂ ಹೊಸ ಪೀಳಿಗೆಯ ಯುವಕರೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸುವರೆಂದು ನಂಬಿ ಈ ಕೊನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಾನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ

ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರುಷಗಳ ಅನುಭವದಿಂದ ನೋಡಿದ್ದಾದರೆ ಭಾರತೀಯ ಘಟನೆ (ಸಂವಿಧಾನ) ಬರೆಯುವಾಗ ಕೆಲವು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆವು. ಅವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗೆ ಇಳಿಯದ್ದರಿಂದ ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡೆಯು ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯದ ಮಾತಾಗಿದೆಯಷ್ಟೇ ? ಸುಪ್ರೀಮ ಕೋರ್ಟಿನವರು ಮೂಲ ಭೂತ ಹಕ್ಕಿನ ಘಟನೆಯ ಕಲಮನ್ನು ತಿದ್ದಲು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲೆಂದು ನಿರ್ಣಯ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಈ ತಿದ್ದುಪಡೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವೂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಇರಬಾರದೆಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಅಂದಮೇಲೆ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದರಾಯಿತು, ಘಟನಾ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಬಗ್ಗೆ ವಿವೇಚಿಸುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೆಲ ವಿಚಾರಗಳು ಜನರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಆದರೆ ಅದಕ್ಕವಶ್ಯವಿದ್ದ ಘಟನಾ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದು. ನನ್ನ ಈ ವಿಚಾರಗಳು ಕಾಲಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಅವು ಅವಶ್ಯವೆಂದು ಅನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳಬಗ್ಗೆ ಬರಬಹುದಾದ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಕೆಲವು ಸೂಚನೆಗಳು

ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಿಸಲು ಕೆಳಗಿನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಾನು ಸೂಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

೧) ಮತದಾರರ ವಯಸ್ಸು ೨೦ ಇರಬೇಕೆಂದು ಈಗಿದ್ದ ಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ವಯಸ್ಸಿನ ಮಿತಿಯನ್ನು ೧೮ ಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಅಗ್ಗದ ಲೋಕಪ್ರಿಯತೆ ಸಂಪಾದಿಸುವ ಜನರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಪ್ರೌಢ ಮತದಾನದ ಉದ್ದೇಶ ಪ್ರೌಢತ್ವದ ಮತದಾನ. ಅಂದರೆ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನರಿತು ಮಾಡುವ ಮತದಾನ. ೨೦ವರುಷದ ಮ್ಯಾರಿಟಿಮ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಅಥವಾ ಹಳ್ಳಿಯೊಳಗಿನ ಅಶಿಕ್ಷಿತ ತರುಣ ತರುಣಿಯರು ಸಾರಾಸಾರ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲು ಶಕ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ವಿಚಾರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತೂಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಅದು ಅಶಕ್ತವೆಂದೇ ಒಪ್ಪಬೇಕು. ಉಚ್ಚಶಿಕ್ಷಣ ಸ್ವರ ಪುತ್ರಿಯ ನವಯುವಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಪೂರೈಸಲು ಬಿಡುವು ಇಲ್ಲದಾಗ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಭವಿತವ್ಯ ದೇಶಹಿತ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಲು ಹೇಗೆ ಆದೀತು ? ಪ್ರೌಢತ್ವವು ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಅಂದಮೇಲೆ ನಿಜವಾದ ಪ್ರೌಢತ್ವ ಬರುವ ಅಂದರೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಭಾರವಿದ್ದ ವಯಸ್ಸಿನವರಿಗೇ ಮತಾಧಿಕಾರ ಕೊಡುವುದು ಸರಿಯಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ ? ಈಗಿದ್ದ ೨೦ ವರುಷದ ಮಿತಿಯನ್ನು

ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಅದನ್ನು ೩೦ ಕ್ಕೆ ಏರಿಸುವುದು ಅವರ ವಿದೇ ಅಂಧಾನುಕರಣದಲ್ಲಿ ನಾವು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮುಂದಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ೨೦ ರ ವಯೋಮಿತಿ ಯನ್ನು ಇಳಿಸುವದೇ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವಾದರೆ ಅದನ್ನು ೧೫ ಕ್ಕೆ ೧೨ ಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಇಳಿಸ ಬಾರದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವರ ಉತ್ತರವಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಪ್ರೌಢತ್ವದ ವಯೋಮಿತಿ ೩೦ ಕ್ಕೆ ಏರಿಸುವುದು ಸಾರ್ಥಕವಾದೀತು.

೨) ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತದಾನ ಕಡ್ಡಾಯದ್ದಾಗಿರಬೇಕು. ಮತದಾನ ಮಾಡ ದವರಿಗೆ ೧೦ ರೂಪಾಯಿಯ ದಂಡ ವಿಧಿಸುವಂತೆ ಘಟನೆ ತಿದ್ದಿಲ್ಲದಬೇಕು. ಇಂದು ಯಾವದೇ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ನೂರಕ್ಕೆ ಸರಾಸರಿ ೫೦ ರಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಮತದಾರರು ಮತದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಸರಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಜನರು ತಮ್ಮ ದೇಶದ ಆಗು ಹೋಗುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ಉದಾಸೀನರಾದರೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ.

೩) ಹುರಿಯಾಳುಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಮಿತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ತರಬೇತಿಯು ಕಡ್ಡಾಯವಾ ಗಿರಬೇಕು.

೪) ಗಾತ್ರ ಬೆಳೆದಂತೆ ಗುಣತ್ವ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶಾಸಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಬೇಕು.

೫) ಶಾಸನ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದ ಅಸ್ತಿತ್ವ ತಗ್ಗಿದು ಹಾಕಬೇಕು. ಶಾಸನ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಧೋರಣೆ ನಿರೂಪಿಸುವ ಗೊತ್ತುವಳಿ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಗವರ್ನರರ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಬೇಕು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ಇರಬೇಕು.

೬) ಶಾಸಕರ ಸಂಬಳ ಕೂಡಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ದಿನದ ಭತ್ತೆಯ ಹಳೇ ಪದ್ಧತಿ ಸುರು ಆಗಬೇಕು.

೭) ಪಕ್ಷಾಂತರ ಮಾಡುವವರ ಸದಸ್ಯತ್ವ ತನ್ನಪ್ಪಕ್ಕೆ ತಾನೇ ರದ್ದು ಆಗಬೇಕು.

೮) ಯಾವದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಯಾವದೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಎರಡುಸಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಅಂದರೆ ಮೂರನೆ ಸಾರೆ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲದಂತೆ ಪ್ರತಿಬಂಧವಿರಬೇಕು.

೯) ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಹುಮತವೆಂದರೆ ೨/೩ ಧ್ವಾಗಿರಬೇಕು.

೧೦) ಸ್ಥಾನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಚುನಾವಣೆ ಒಮ್ಮತದಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕು, ಒಮ್ಮತ

ವಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಚೀಟಿ ಎತ್ತುವ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕು. ಗುಪ್ತ ಮತವಾನ ಹಾಗೂ ಮತಗಳ ಎಣಿಕೆ ಇರಬಾರದು.

೧೧) ಪಾನಪ್ರತಿಬಂಧ, ಜೂಜಾಟ ಪ್ರತಿಬಂಧ, ಮಾದಕ ಪದಾರ್ಥ ಪ್ರತಿಬಂಧ ಕಡ್ಡಾಯದ್ದೆಂದು ಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ಅದರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಕಠೋರವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು.

೧೨) ದೇಶದ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆದಾಯಕ್ಕಿಂತ ೩೦ ಪಟ್ಟು ಮಾತ್ರ ವರಿಷ್ಠ ಆದಾಯ ಸಂಬಳದ ಪ್ರಮಾಣ ಇಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕು.

೧೩) ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಧರ್ಮದವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಾಯಿದೆ ಮುಂತಾದವು ಸಮಾನ ವಾಗಿಯೇ ಅನ್ವಯಿಸಬೇಕು.

೧೪) ಸ್ಥಾನಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾನುಮತದಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯ ಮನ್ನಣೆ ಸಿಗುವಂತೆ ಕಾಯಿದೆ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಾಗಬೇಕು, ಸಿದ್ಧಿ, ಸೆರೆ, ಗಾಂಜಾ, ಅಥವಾ ಚಹಾದಂಗಡಿಗೆ ಲಾಯಸನ್ನ ಕೊಡುವುದು ಬಿಡುವುದು ಪಂಚಾಯತಿಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. ಸುದೀರ್ಘ ವಿಚಾರ, ಅವ್ಯಾಹತ ತಪಶ್ಚರ್ಯದ ಬಲದಿಂದ ಮೂಜ್ಜ ವಿನೋಬಾಜಿಯವರು ತೋರಿಸಿದ ಗ್ರಾಮಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಆದರ್ಶವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಯೋಗ್ಯ ಕಾಯಿದೆ ರಚನೆಯಾಗಬೇಕು.

ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಅಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಲಂಚಗೂಳಿತನ, ಶೋಷಣೆ, ವಿಷಮತೆ ಮುಂತಾದವು ನಿಶಿತವಾಗಿ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಸ್ವರಾಜ್ಯವು ಸುರಾಜ್ಯವಾದೀತು, ನಮಗೆ ಹಿತಕರವಾಗುವಂಥ ರಾಜ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಿಡುವುದು ನಮ್ಮನ್ನೇ ಕೂಡಿದೆ. ಜನರು ಏನಂದಾಗು, ಅನ್ಯದೇಶಗಳು ಏನಂದಾವು ಎಂಬ ಹುಚ್ಚು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಅಂಧ ಅನುಕೂಲೆಗೆ, ಬಲಿಷ್ಠ ಸರ್ವನಾಶವಾಗಹತ್ತಿರುವಾಗ ಅದನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಕಾರ್ಯಾಕರ್ತರು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ಮಾರ್ಗ ಸೂಚಿಸಬೇಕೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೇಲಿನ ಕೆಲ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಅವು ನಿರ್ಣಾಯಕವಲ್ಲ. ವಿಚಾರ ಪ್ರಚೋದಕವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಹಣವಾಶೆಯೇ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಲಂಚಗುಳಿತನ, ಕಾಳಸಂತೆ, ಜೂಜಾಟ, ಲಾಭ ಬಡಕತನ ಇತ್ಯಾದಿ ದುರ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ಎಳೆಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಈ ದುರ್ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ ಹಣವನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಲು ಹಾಗೂ ಸಂಪತ್ತಿಯ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ತಪ್ಪಿಸಲು ಚಲನಶುದ್ಧಿ ಯ ಉಪಾಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ಅದರಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವುದು ಉಚಿತ.